

Tilskuddene fordeles til de enkelte kommuner og amtskommuner efter objektive kriterier, hvilket navnlig vil sige, at kriterierne i videst mulig udstrækning bør udtrykke årsagssammenhæng med udgiftsbehovene, at (amts)kommunerne ikke – i hvert fald på kortere sigt – må have mulighed for selv at påvirke dem, samt at kriterierne er rimeligt konstaterbare og entydige.

De i dag gældende kriterier og vægte for tilskudsfordelingen på landsplan fremgår af bemærkningerne til de enkelte lovbestemmelser, nr. 5–6.

Ved fastsættelsen af kriterierne er det tilstræbt at give dækkende udtryk for de samlede (amts)kommunale nettodriftsudgifter, således at samtlige udgiftstyper kan fordeles på kriterierne.

En udgiftstype henføres til kriteriet indbyggertal, hvis den ikke kan siges at være betinget af et af de andre kriterier. Kriteriets vægt skal svare til den del af de samlede kommunale, henholdsvis amtskommunale, driftsudgifter, der er henført til kriteriet.

Den enkelte (amts)kommunes udgiftsbehovstal fremkommer ved at gange dennes andel af hvert kriterium med kriteriets vægt. Udgiftsbehovstallet er summen af de tal, der på denne måde beregnes for hvert kriterium.

Udgiftsbehovstallet angiver den enkelte (amts)kommunes andel af tilskuddet, altså svarende til (amts)kommunens andel af de samlede kommunale, henholdsvis amtskommunale, udgiftsbehov på landsbasis.

b) *Behovet for forbedring af tilskudsfordelingen*

Det nuværende system for fordeling af tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier har i de senere år givet anledning til visse problemer, bl. a. på grund af tilskuddenes stærke vækst og den relativt store vægt, der tillægges kriteriet indbyggertal, jfr. folketingsbehandlingen i 1974/75, hvortil der er henvist ovenfor under a).

En omfattende kritik af fordelingssystemet fremkom i 1977 med Københavns kommunes rapport »Bloktilskud og andre udligningsordninger«. En nærmere vurdering af dennes konklusioner i forhold til det foreliggende komplekse af lovforslag gives nedenfor under d).

Offentliggørelsen af Københavns kommunes rapport blev den umiddelbare anledning til at tage tilskudssystemet op til nærmere vurdering. I maj 1977 nedsatte indenrigsministeriet arbejdsgruppen vedrørende bloktilskud og andre udligningsordninger, der talte repræsentanter for de kommunale organisationer, Københavns og Frederiksberg

kommuner, indenrigsministeriet, finansministeriet og socialministeriet og fik til opgave at foretage en nærmere analyse og vurdering på teknisk plan af

- det gældende tilskudssystem og
- de forslag til ændringer heri, der er indeholdt i Københavns kommunes nævnte rapport.

I november 1978 afgav arbejdsgruppen rapporten »Kommunale udgiftsbehov« (betænkning nr. 855/1978).

Arbejdsgruppen har analyseret virkningerne af forskellige mulige omlægninger af tilskuddene efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Arbejdsgruppen har overvejet mulighederne for at inddrage nye kriterier i tilskuddenes fordelingsgrundlag til supplerung af de fordelingskriterier, der anvendes i dag. Disse overvejelser har dels haft karakter af en efterprøvning af, i hvilket omfang mulige nye fordelingskriterier opfylder det gældende krav om objektivitet, dels af en række undersøgelser af den statistiske sammenhæng i de enkelte kommuner og amtskommuner mellem udgifterne på de forskellige forvaltningsområder og de kriterier, som var fundet egnede til at danne grundlag for tilskudsfordelingen.

Denne efterprøvning førte til, at følgende nye kriterier blev inddraget i arbejdsgruppens analyser: 17–39 årige, 0–20 årige, 65–74 årige, 75 årige og derover, børn af enlige forsørgere, enlige folkepen-sionister, boligforhold (foreløbig: udlejningslejligheder) samt befolkningstæthed.

Arbejdsgruppen gjorde opmærksom på, at forbedring af statistikken på visse områder kan gøre det muligt i de nærmeste år at inddrage nye kriterier i fordelingsgrundlaget.

Således vil det nye bygnings- og boligregister kunne give en række oplysninger om boligernes art og standard, der kan danne grundlag for en mere nuanceret vurdering af boligforholdenes betydning for udgiftsbehovene. Ligeledes vil den nye kommuneopdelte arbejdsløshedsstatistik give et væsentligt bedre grundlag for at vurdere arbejdsløshedens indflydelse på udgiftsbehovene. Endelig arbejder Danmarks Statistik med en familiebaseret indkomstatistik og opgørelser over trafikken mellem bopæl og arbejdsplads (pendling), således at disse forhold eventuelt kan inddrages i tilskudsfordelingen.

Arbejdsgruppen har derefter undersøgt to forskellige metoder til at inddrage sociale kriterier i tilskudsfordelingen, dels den såkaldte normaludgiftsmetode, dels den fordelingsmetode (kriteriemetoden), som følges i det eksisterende tilskudssystem, omend med en vis tilpasning.